

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen

Samtalsdemokrati i Göteborg –
En demokratiteoretisk analys av
Dialog Södra Älvstranden

Examensarbete i sociologi 15hp,

Emma Johannesson

Patrik Töllborg

Handledare: Martin Letell

Januari, 2010

TACK

Marie Fredholm
Peter Hellström
Helena Holgersson
William D Leach
Martin Letell
Jakob Saternus
Knut Strömberg
Fredrik Söderberg

Abstract

Titel: Samtalsdemokrati i Göteborg – *En demokratiteoretisk analys av Dialog Södra Älvstranden*

Författare: Emma Johannesson & Patrik Töllborg

Handledare: Martin Letell

Examinator: Abby Peterson

Typ av arbete: Examensarbete i sociologi

Tidpunkt: Höstterminen 2009

Antal tecken inkl. blanksteg: 59327

Syfte och frågeställningar: Syftet med denna uppsats är att skapa en förståelse för projektet DSÄ, ur ett samtalsdemokratiskt perspektiv. Detta åstadkommer vi genom att applicera ett ramverk för demokratisk kvalitet på utsagor från utvärderingsrapporter kring projektet. Vår frågeställning är: Vilka samtalsdemokratiska aspekter återfinns i projektet?

Metod och material: En kvalitativ fallstudie med utgångspunkt i ett normativt ramverk. Studien bygger på utvärderingsrapporter av Dialog Södra Älvstranden.

Huvudresultat: Dialog Södra Älvstranden var ett kommunalt skapat projekt som i enlighet med Aalborgdeklarationen skulle öka medborgarinflytandet i stadsutvecklingen av Södra Älvstranden. Dialog Södra Älvstranden visade i inledningsskedet goda tecken på att förhålla sig till de normativa ideal för demokratisk kvalitet. I avslutandet av Dialog Södra Älvstranden föll dock de demokratiska vinsterna av projektet på att man inte tillät de medborgare som aktivt arbetat med projektet att delta i beslutsprocessen.

Nyckelord: Dialog Södra Älvstranden, samtalsdemokrati, demokratisk kvalitet

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	5
2. PROBLEMFÖRMULERING.....	6
2.1 Syfte.....	6
2.2 Frågeställning.....	6
3. BAKGRUND.....	7
3.1 Dialog Södra Älvstranden.....	7
3.2 Plan- och byggnadslagen.....	8
3.3 Demokratiutredningen.....	8
3.4 Ålborgdeklarationen.....	9
4. DEMOKRATITEORI.....	10
4.1 Tidigare forskning.....	10
4.2 Valdemokrati, Deltagardemokrati & Samtalsdemokrati.....	11
4.2.1 Samtalsdemokratins kännetecken.....	12
4.2.2 Samtalsdemokrati – Habermas & Dryzek.....	12
4.3 Demokratisk kvalitet: De normativa demokratiska idealen.....	13
4.3.1 Inkludering.....	13
4.3.2 Representativitet.....	14
4.3.3 Opartiskhet.....	14
4.3.4 Transparens.....	14
4.3.5 Deliberativitet.....	15
4.3.6 Lagenlighet.....	15
4.3.7 Empowerment.....	16
4.3.8 Reflektioner kring ramverk.....	16
5. METOD.....	17
5.1 Val av metod.....	17
5.2 Urval.....	17
5.2.1 Urval av empiri.....	17
5.2.2 Val av fallstudie.....	18
5.3 Kritiska reflektioner.....	18
5.4 Etik.....	19
6. ANALYS.....	20
6.1 Inkludering.....	20
6.2 Representativitet.....	21
6.3 Opartiskhet.....	23
6.4 Transparens.....	24
6.5 Deliberativitet.....	25
6.6 Lagenlighet.....	26
6.7 Empowerment.....	27
6.8 Samtalsdemokratiska teorier & analytisk slutsats.....	29
7. SAMMANFATTANDE DISKUSSION.....	30
8. REFERENSLISTA.....	34
9. POPULÄRVETENSKAPLIG FRAMSTÄLLNING.....	37

1. Inledning

Teorier kring ordet demokrati kan härledas ända tillbaka till det antika Grekland och specifikt Athen. Aristoteles lär ha uttalat sig om vikten av samtal för att nå de bästa argumenten, detta redan 300 f.Kr (Premfors & Roth, 2004).

Sverige är sedan början av 1900-talet en parlamentarisk demokrati, där makten ska utgå från folket. Från början handlade detta om deltagande från folkets sida vid de regelbundna återkommande valen till riksdagen. På senare år har valdeltagandet i Sverige minskat och till följd av detta har de svenska politikerna gett uttryck för ett ökat behov av att utveckla demokratin för att ge legitimitet åt de politiska besluten. Försvagningen av det partipolitiska engagemanget har ersatts med intresseorganisationer som driver enskilda frågeställningar efter deras intressen (Jarl, 2004). För att beskriva och analysera denna utveckling och finna nya vägar att öka det demokratiska inflytandet i samhället tillsattes en utredning som resulterade i *En uthållig demokrati! – Politik för folkstyrelse på 2000-talet* (SOU 2000:1). Hur samhället ska styras har varit och är en ständigt pågående diskussion, där olika demokratiuppfattningar ställs mot varandra. I ett flertal frågor exempelvis vad gäller stadsutveckling, ifrågasätts om demokrati i en vidare mening, ens är ett önskvärt planeringsideal (Lidskog, Sundqvist & Ugglå, 2005).

I den gemensamma europeiska visionen för hållbar stadsutveckling, Aalborgdeklarationen från 1994, poängteras vikten av att involvera medborgarna i stadsutvecklingsprocesser. Aalborgdeklarationen har som mål att se till att medborgare och intressegrupper får tillgång till information, vilken ger dem möjlighet att delta i beslutsprocesser på lokal nivå (the Aalborgcharter, 2005). I Sverige inleddes detta tankesätt redan år 1987 då Plan- och Bygglag, PBL (SFS 1987:10), antogs. I enlighet med SOU 2000:1 kan samtalsdemokrati vara ett sätt att uppnå en mer hållbar stadsutveckling och samtidigt öka kunskapen hos medborgaren i förhållande till de komplexa frågeställningar som stadsutveckling orsakar. Detta står i centrum för denna uppsats: Utgör Dialog Södra Älvstranden (fortsättningsvis benämnt DSÄ) ett gott exempel på ett ökat demokratiskt engagemang i stadsutvecklingsprocesser?

2. Problemformulering

Ett minskat valdeltagande tyder på ett behov för Sveriges politiker att finna nya vägar att nå ut till sina väljare. Detta för att öka legitimiteten i de beslut som tas under mandatperioden. I SOU 2000:1 lyfts en ökad fokusering på samtalsdemokrati fram som ett sätt för den svenska demokratin att utvecklas. Samtalsdemokrati blir ett ideal vilket politiker önskar implementera på alla nivåer i samhället.

I den politiska debatten på senare år har flera modeord dykt upp såsom hållbarhet, medborgarinflytande, et cetera. Begreppet hållbarhet används inte bara när det gäller miljöfrågor, numera skall allt vara *hållbart*. Således talar man även om *socialt* hållbar utveckling och i detta nyskapade begrepp är ett centralt moment rätten att påverka utformningen av den stad man är bosatt i. Demokratisk medverkan i stadsutvecklingsfrågor skall dock vägas mot den tekniskt komplexa kunskap som krävs vid utformningen av ett hållbart samhälle. Så kan då verkligen den *vanlige* medborgaren bidra till stadsutveckling med konkreta förslag? Enligt Formas (2004) krävs det att samtliga intressenter¹ tar ett gemensamt ansvar för den framtida utvecklingen.

DSÄ kan ses som ett försök av politikerna i Göteborgs Stad att implementera samtalsdemokratiska ideal i utvecklingen av Södra Älvstranden. Vad avgör och påverkar demokratisk kvalitet i beslutsfattande processer, går det att mäta demokrati? Dessa grundläggande filosofiska frågor diskuterades redan under antiken av bl.a. Platon, Aristoteles och Sokrates (Premfors & Roth, 2004).

2.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att skapa en förståelse för projektet DSÄ, ur ett samtalsdemokratiskt perspektiv. Detta åstadkommer vi genom att applicera ett ramverk för demokratisk kvalitet på utsagor från utvärderingsrapporter kring projektet.

2.2 Frågeställning

- Vilka samtalsdemokratiska aspekter återfinns i projektet?

¹ Vår definition: Alla de som påverkas av ett beslut

3. Bakgrund

Detta kapitel redogör för uppsatsens bakgrund: en genomgång av DSÄ, Plan- och byggnadslagen som skapar och reglerar förutsättningarna för denna typ av dialog, SOU 2000:1 Demokratiutredningen och Aalborgdeklarationen.

3.1 Dialog Södra Älvstranden

DSÄ (2005-2006) var ett kommunalt projekt där syftet var att ta del av medborgarnas tankar och idéer kring den framtida utformningen av de centrala områden som inryms under begreppet Södra Älvstranden, (se bild t.h. *Program för detaljplaner SÖDRA ÄLVSTRANDEN*).

I ett tidigare skede hade Göteborgs kommun startat ett bolag med namnet NUAB². Bolagets uppdrag var att utveckla de norra delarna av Göteborgs Älvstrand (Lindholmen, Eriksberg, et cetera). Kommunen gav därefter NUAB i uppdrag att även formulera en plan för utvecklingen av den Södra Älvstranden. Kritik hade framförts mot NUAB angående bristen på medborgarinflytande under processen med Norra Älvstranden. Det skulle nu bli en ändring på detta, ett beslut som gav starten till DSÄ (Granberg & Åström, 2007).

Istället för att låta medborgarna lämna in sina förslag på ett *färdigt* koncept var intentionen att utgå från deras idéer och låta detta vara grunden för planeringsarbetet, för att på så sätt bredda det *offentliga samtalet*. För att åstadkomma detta inrättades i steg ett en interaktiv utställning på Göteborgs Stadsmuseum och en hemsida på internet med ett diskussionsforum. I steg två av processen erbjöds Göteborgs medborgare möjligheten att ansöka om deltagande i fem olika lag vilka skulle utföra parallella stadsanalyser³, baserade på de förslag och idéer som redan kommit via steg ett. Lagen bestod av dels projektledning som utsågs av Projektgrupp Södra Älvstranden samt sex stycken medborgare (Granberg & Åström, 2007). Lagen fick drygt tre månader på sig

² Norra Älvstranden Utveckling AB, www.alvstranden.com

³ Fem lag som utförde stadsanalyser utifrån samma ingångsdata, parallellt med varandra (www.alvstaden.se)

att utforma sina visioner. Dessa presenterades sedan dels på biograf Draken och dels på Stadsmuseet (Dnr 494/01). Sedan de olika lagen presenterat sina förslag återgick processen till en mer traditionell form, varvid stadsbyggnadskontoret (SBK) utvärderade lagens förslag och implementerade vad man ansåg som lämpliga delar i sin byggplan. Denna plan utgjorde därefter grunden för det samråd som PBL föreskriver.

3.2 Plan- och Bygglagen, PBL

PBL föreskriver att berörda som har ett väsentligt intresse av kommunens förslag till mark- och vattenanvändning skall beredas möjlighet till samråd. Samrådets syfte är att förbättra kommunens beslutsunderlag och ge intressenterna en ökad möjlighet till insyn och påverkan under beslutsprocessen, PBL 4:3-4. Vad samrådet kommer fram till är dock inte bindande i beslutsfattandet. Möjligheten till påverkan ligger enligt PBL i den diskussion som förs under samrådsförfarandet, samt i de berördas rätt att skriftligen yttra sina synpunkter på förslaget.

3.3 Demokratiutredningen

I slutet av 1990-talet tillsatte Sveriges regering en utredning med målet att analysera Sveriges framtida demokratiska utveckling.

Enligt demokratiutredningen (SOU 2000:1) vilar demokratins människosyn på att alla medborgare har kapacitet att ta till sig ny kunskap och dra lärdom av sina erfarenheter. Demokrati kräver vilja och engagemang från medborgarna, ett erkännande av de grundläggande människovärden som demokratin vilar på. Genom en öppen debatt mellan samhällets alla delar kan demokratin hållas vid liv (SOU 2000:1). Som ett sätt att uppnå detta lyfts samtalsdemokrati allt oftare fram i den politiska debatten. SOU 2000:1 är ett tydligt uttryck för detta. I utredningen beskrivs Sveriges framtida styrelseskick som ”deltagardemokrati med deliberativa⁴ kvaliteter” (ibid, s. 23).

⁴ **Deliberativ demokrati, samtalsdemokrati** eller **diskursiv demokrati** är en demokratiskola som pekar på samtalets och kommunikationens roll för att utveckla och förstärka demokratin (www.wikipedia.se)

3.4 Aalborgdeklarationen

Aalborgdeklarationen är en stadga där länder och vissa städer gemensamt efter en europeisk konferens i Ålborg, Danmark 1994, undertecknat en deklARATION om att arbeta för en hållbar stadsutveckling. Via undertecknandet av stadgan förband de respektive lokala myndigheterna sig att ”starta ett Agenda 21⁵-arbete och att utarbeta långsiktiga planer för hållbar utveckling” (Aalborgdeklarationen, *svensk version*, 2005:1).

Enligt Aalborg+10 – Inspirerande framtider läggs vikten vid att skapa möjligheter för medborgarna att delta i utformandet av en hållbar stadsutveckling. Denna vision hoppas man att uppnå via ökat demokratiskt deltagande inte bara från de som undertecknat deklARATIONEN utan, kanske framförallt, via de respektive lokala myndigheternas medborgare (Aalborgdeklarationen, 2005). Enligt www.aalborgplus10.dk har Göteborgs Stad undertecknat Aalborgdeklarationen.

⁵ Från början ett handlingsprogram antaget vid FN:s Rio-konferens om hållbar utveckling - beskriver hur arbetet för att motverka miljöförstöring, fattigdom och bristande demokrati skulle kunna komma igång, i syfte att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling (www.un.org)

4. Demokratiteori

Detta kapitel redogör för studiens teoretiska bakgrund och utgångspunkter – vilka analysmetoder och teorier som vi valt att applicera på vårt studerade fall.

4.1 Tidigare forskning

Den forskning som bedrivits kring DSÄ är begränsad. I vår uppsats har vi valt att använda oss utav tre tidigare utvärderingsrapporter som empiri. Dessa är: Dialog Södra Älvstranden – Rapport och analys av Dialog Södra Älvstranden Göteborgs Stadsmuseum 2005-2006 (Göteborgs Stadsmuseum, 2005-2006), dialog SÖDRA ÄLVSTRANDEN – Analys av dialogprocessen (Bialecka-Colin, Rehal & Strömberg, 2006) och Deltagandets dilemman - Erfarenheter från stadsomvandling Södra Älvstranden (Granberg & Åström, 2007).

Göteborgs Stadsmuseums rapport beskriver deras deltagande i processen – Vad de anser varit lyckade aspekter av DSÄ samt aspekter som kräver ytterligare tanke och bearbetning inför ett framtida projekt av liknande karaktär. Bialecka-Colin et al.s rapport är en utvärdering av DSÄ som forskare vid Chalmers fått i uppdrag att utföra. Denna rapport studerar hur processen har genomförts och vilka erfarenheter som man kan ta tillvara på inför kommande projekt av liknande karaktär. Granberg och Åströms rapport belyser flera dilemman som uppstår i försöket att hantera medborgardeltagande i stadsutveckling i samband med skiftet från traditionell till framtida stadsutveckling. Vår avsikt med denna uppsats är att komplettera dessa rapporter för att tillhandahålla ett mer nyanserat perspektiv av DSÄ.

Tidigare studier som har utförts kring samtalsdemokrati baseras ofta på *medborgarpaneler*, ”Ett representativt urval medborgare samlas till samtal om en viktig sakfråga” (Teorell, 2001: 3). Studier med varierande resultat har bland annat utförts i England, USA, Norge och Danmark. Utöver dessa studier har även; Christer Karlsson: *Den deliberativa drömmen och politisk praktik – samtalsdemokrati eller elitdiskussion?*, Daniel Naurin: *Offentlighet – renar, försenar och väcker känslor* samt Henry Montgomery: *Hinder och möjligheter för det goda samtalet – den auktoritära och den demokratiska gruppen* (Gilljam & Hermansson, 2004). Dessa studier har vi valt att utesluta ur vår uppsats inte på grund av deras relevans för ämnet samtalsdemokrati men för att vi har varit begränsade i uppsatsens omfång gällande tid och antal tecken.

4.2 Valdemokrati, deltagardemokrati och samtalsdemokrati

Tre olika demokratimodeller kan vara lämpliga att särskilja; valdemokrati, deltagardemokrati och samtalsdemokrati. Frågan vad som ger ett styrelseskick legitimitet är enligt Gilljam och Hermansson (2004) kärnan i alla tre modellerna.

Valdemokrati betonar vikten av regelbundet återkommande val, vilka ger medborgarna dess möjlighet att påverka politiken. Mellan valen är det de folkvalda representanterna som fattar besluten (Gilljam & Hermansson, 2004:16). Inom valdemokratien finns i huvudsak två demokratimekanismer: Den ena innebär att medborgarna vid val utkräver ansvar av sina representanter genom att rösta bort dem om de inte skött sig under den föregående mandatperioden. Den andra är att det är väljarnas uppgift att för kommande mandatperiod göra sitt val på basis av politikernas uttryckta förslag av vad de vill åstadkomma i framtiden.

Deltagardemokrati innebär att det av medborgarna krävs ett aktivt deltagande i politiken inte enbart på valdagen (vart fjärde år i Sverige).

”/.../ så många medborgare som möjligt skall kontinuerligt vara med och påverka politikens utformning och, när så är möjligt, själva vara med och fatta de avgörande besluten.”
(Gilljam & Hermansson, 2004:19)

Två nivåer kan här urskiljas, nämligen att vara med och påverka samt att aktivt delta i beslutsfattandet. Påverkan sker enligt Oscarsson (2003) genom aktivt deltagande i exempelvis namninsamlingar och demonstrationer. För aktivt deltagande i beslutsfattandet kan folkomröstningar, ungdomsråd och kvartersråd vara exempel enligt Oscarsson (2003).

Samtalsdemokrati (i engelskspråklig litteratur benämnd deliberativ demokrati) är demokratiska samtal kring sakfrågor för att försöka nå fram till de *bästa* argumenten. Dessa samtal skall ske i en miljö där faktorer som deltagarnas status inte ska påverka diskussionen. Det är denna demokratimodell som är i fokus för denna uppsats varvid fördjupning följer i kommande avsnitt.

De tre ovan refererade demokratimodellerna skall inte betraktas som antingen/eller, de bör snarare betraktas som komplement till varandra;

”valdemokratien är *grundstenen* i den representativa demokratin, medan deltagardemokratien står för *kvantiteten* (omfattning och utbredning), och samtalsdemokratien för *kvaliteten* (det intellektuella samtalet).” (Oscarsson, 2003:10)

4.2.1 Samtalsdemokratins kännetecken

Samtalsdemokrati kännetecknas av ett samtal där det rationella argumentets styrka och inte de samtalandes inbördes position (makt, utbildningsnivå, et cetera.) är avgörande för utfallet (Oscarsson, 2003). Enligt Oscarsson (2003) kan man skilja mellan tre former av deliberation⁶:

1. *Ren elitdeliberation* vilket är samtalsdemokratiska samtal mellan samhällets eliter, exempelvis diskussionerna i riksdagens utskott.
2. *Elit-medborgardeliberation* då små grupper av medborgare får möjlighet att diskutera specifika sakfrågor med experter, politiker, forskare, et cetera.
3. *Ren medborgardeliberation* som ger medborgare möjlighet att samtala om specifika frågor på ett jämställt plan. Exempelvis föräldraföreningar.

Ovan nämnda former av deliberation kan även kopplas till de implementeringsmetoder för politiska beslut som tas upp i Formas rapport: *Kunskapssammanställning – Långsiktigt hållbar stadsutveckling (2004)*.

4.2.2 Samtalsdemokrati – Habermas & Dryzek

Jürgen Habermas är en av de stora förespråkarna för samtalsdemokrati, med sina teorier kring mänsklig kommunikation och dess betydelse för hur vi skapar mening och normer i samhället (Jodal, 2004). Det faktum att Habermas anser att människors tankar och idéer vad gäller samhällsfrågor inte är fixerade utan flexibla med möjlighet till förändring gör att Habermas ser samtalet som en möjlighet att lyckas nå konsensus kring det bästa argumentet. Habermas anser att detta blir möjligt under vissa förutsättningar, förutsättningar han kallar ”den ideala samtalssituationen”, en situation då endast argumentets styrka, och inte argumentatörernas status, har påverkat diskussionen. Den ideala samtalssituationen uppstår då alla deltagare är villiga att lyssna på varandras argument, då argumenten är förnuftsbaseade och inte känslomässiga, då det inte finns några underliggande egenintressen och då alla är beredda att ändra sin ståndpunkt för att anpassa sig till det *bästa* argumentet (Jodal, 2004).

⁶ överläggning, rådslagning, diskussion eller debatt, oftast i politiska sammanhang. (www.ne.se)

John Dryzek menar att det under början av 1990-talet har skett en utveckling av demokratiteorierna mot en mer samtalsdemokratisk inriktning med fokus på demokratins kvalitet (Dryzek, 2000). Dryzek tar samma teoretiska utgångspunkt som Habermas, även om han är mer kritisk till möjligheten att uppnå den ideala samtalsituationen. Dryzek (2000) definierar äkta deliberation som kommunikation där människor utan påtryckning får en möjlighet att reflektera över det diskuterade ämnet.

4.3 Demokratisk kvalitet: De normativa demokratiska idealen

William D. Leach är forskningsdirektör på en institution vars forskningsprogram fokuserar på att skapa en förståelse för hur olika intressenter (*stakeholders*) kan förbättra policyutfall genom att använda sig av samrådsstrategier (*collaborative strategies*). I en artikel i *Public Administration Review* (2006:100-110) presenterar Leach ett normativt ramverk för att studera den demokratiska kvalitén i beslut som fattas i den offentliga sektorn. Hans primära intresse är sådana beslut som har en direkt påverkan på statens medborgare. Detta normativa synsätt på demokrati bygger på att man tillskriver kommunikation en viktig del av den demokratiska processen, vilket också gör modellen intressant för vår uppsats.

Leach (2006) ramverk utgår från sju normativa begrepp som är framtagna att fungera som ideal för hur en demokratisk process skall fungera. Desto högre grad av dessa sju normativa ideal (*Inkludering, Representativitet, Opartiskhet, Transparens, Deliberativitet, Lagenlighet, Empowerment*⁷) uppfylls, desto mer demokratisk är processen.

PBL, Aalborgdeklarationen och demokratiutredningen kan ses som svenska och europeiska ansatser, fristående från Leach, att öka det samtalsdemokratiska medborgarinflytandet i Sverige och Europa.

4.3.1 Inkludering

”An inclusive process places few formal restrictions on participation.” (Leach 2006:101)

Inkludering behandlar graden av öppenhet som deltagarna givits i samrådsprocessen. Frågan om inkludering är viktig för den demokratiska processen i detta normativa ideal. Om denna begränsas påverkas processens legitimitet (ibid, s. 101). Vilka intressenter har exkluderats och

⁷ Svensk översättning: *möjlighet till att påverka beslut*

vem har bestämt vilka som får delta? Har vissa intressenter medvetet utestängts på grund av att de är kända kritiker till förespråkade alternativ? I de fall deltagandet beläggs med restriktioner kan frågor som dessa uppstå, vilket gör det viktigt att reglerna kring vilka som får delta är tydliga och legitima, det vill säga vara acceptabla ur allmänhetens perspektiv.

4.2.2 Representativitet

“A representative process ensures that the interests of all affected individuals are effectively advocated, either in person or through proxies.” (Leach 2006:101)

Begreppet *stakeholder* definieras av Leach (2006) generellt som formella eller informella sammanslutningar, såsom exempelvis företag, industrier, intresseorganisationer, et cetera men även som mer diffusa sociala relationer såsom kön, ålder, etnicitet, et cetera (ibid, s. 101). Termen *stakeholder* i vår uppsats har vi valt att definiera som intressenter.

Leach (2006) beskriver representativitet som ett viktigt demokratiskt ideal då alla intressenter som antingen moraliskt eller ekonomiskt kan påverkas av utfallet i processen ifråga skall erbjudas tillfälle att delta och uttrycka sin åsikt. Representativitet behandlar den grad av intresserepresentation som ryms inom samrådsprocessen.

4.2.3 Opartiskhet

”An impartial process treats all parties equally.” (Leach 2006:102)

Opartiskhet behandlar intressenters subjektiva upplevelse av den person som medlar i beslutsgången. Leach förutsätter att vid samrådsprocesser skall det finnas en medlare tillgänglig. Enligt Leach (2006) är det viktigt i detta sammanhang att den som medlar är opartisk. Medlarens roll är att balansera argument som kan uppstå i en dialog kring ett beslut så att inte förespråkare av ett intresse får övertaget gentemot andra intressen.

4.2.4 Transparens

“A transparent process governs itself through clear and public rules.” (Leach 2006:103)

Transparens behandlar öppenheten i reglerna för samrådsprocessen, dess roll i beslutsprocessen och möjligheten för deltagarna att tillgodogöra sig relevant information i de frågor som ska behandlas (ibid, s. 103). Att regler och befogenheter är tydliga är viktigt för effektiviteten i

processen. Anledningen är att om det finns oklarheter kring detta så riskerar det att bli ett snedfördelat deltagande i den meningen att intressenter som, om regler och agenda varit tydliga skulle ha deltagit, istället väljer att avstå. Eller omvänt, att det på grund av oklarheter kring till exempel samrådets befogenheter samlas ett så stort antal deltagare att mötena blir ineffektiva och i värsta fall ohanterliga.

4.2.5 Deliberativitet

“A deliberative process allows participants to brainstorm, critically examine each other’s arguments, identify common interests, and build a base of shared knowledge and social capital.”

(Leach 2006:103)

Leach (2006) ger två lösningar för att öka andelen deliberation i samrådsprocesser: Den första är att låta intressenterna gemensamt definiera problemet, identifiera områden där tillräckligt med data saknas och gemensamt behandla dessa områden genom ny forskning eller analys (ibid, s. 103).

Den andra lösningen är att skapa en icke-konfronterande miljö. En trygg miljö och användandet av metoder såsom rollspel och pilotexperiment genererar förutsättningar för nya kreativa lösningar till de problem som kontinuerligt uppstår (Leach 2006).

4.2.6 Lagenlighet

”A lawful process upholds all existing statutes and regulations.” (Leach 2006:104)

Enligt Leach (2006) kan en samtalsdemokratisk procedur användas lagenligt utan att vara förenlig med demokratiska ideal. Samrådsprocesser kan exempelvis användas för att lyfta fram enskilda intressenters ståndpunkt på bekostnad av allmänhetens intresse. På så sätt lever endast samrådsprocessen upp till det demokratiska idealet om den inom politiken används för att öka effektiviteten i att möta medborgarnas vilja (Leach 2006).

4.2.7 Empowerment

“An empowered process enables participants to influence policy outcomes.” (Leach 2006:105)

Möjlighet till beslutspåverkan är ett ideal med hänsyn till den utsträckning deltagare kan influera policyprocessens utfall (ibid, s. 105). Med andra ord handlar detta om samråden i sig själva har möjlighet att formellt fatta beslut i de frågor som ingår i samrådsprocessen. Enligt Leach (2006) bör en *empowerment process* involvera medborgarna i ett tidigt skede med möjlighet att följa med in i implementeringsprocessen.

4.2.8 Reflektioner kring ramverk

Det ligger ett problem i användandet av Leach's modell – Leach härstammar från ett amerikanskt samhälle och vi har valt att applicera hans ramverk på en process som har ägt rum i en *svensk kultur*. Begreppet ”Lagenlighet” är problematiskt då det amerikanska systemet är ett case-laworienterat system till skillnad från det svenska regelorienterade systemet. Begreppet ”Lagenlighet” kan således ha något olika systematiska konnotationer för författaren och för läsaren. Vi anser dock ramverket, betraktat som idealtyper, applicerbart inte bara på vårt studerade fall utan även för andra fall med avsikt att utföra en analys av demokratisk kvalitet.

5. Metod

Detta kapitel redogör studiens praktiska genomförande – hur information har samlats in och behandlats och på vilka grunder val har gjorts. Dessutom behandlas vilka avgränsningar som har gjorts och hur resultaten av studien har hanterats.

5.1 Val av metod

Vår tanke med uppsatsen var att studera hur Leach (2006) normativa ramverk förhåller sig till samtalsdemokrati, och använda utvärderingsrapporter kring hur DSÄ fungerat som ett mer konkret exempel.

För att öka vår kunskap och förståelse för Leach ramverk, dess applicerbarhet och de samtalsdemokratiska aspekterna av DSÄ, har vi utgått från ett kvalitativt angreppssätt. I enlighet med Backman (1998) och Merriam (1994) har vi valt att använda oss av fallstudien som metod. Eftersom denna metod är särskilt tillämplig då komplexa studieobjekt såsom DSÄ studeras. För att analysera det inhämtade empiriska materialet har vi följt De Vaus (2002) rekommendation för fallstudier: innehållsanalys. Enligt Bergström och Boréus (2005) kan man med hjälp av innehållsanalysen utföra jämförelser av förekomsten av vissa element i texter. De element som för oss funnits tillgängliga har varit i form av utsagor som vi sedan via deduktiv slutledning applicerat på Leach ramverk för demokratisk kvalité.

5.2 Urval

Vår urvalsstrategi för denna uppsats har varit att använda oss av empiriskt material enligt ett målinriktat urval. Vi har sökt efter material som vi kan tematisera efter valt ramverk (Merriam, 1994). Utgångspunkten för vårt urval har således varit vårt syfte och våra frågeställningar.

5.2.1 Urval av empiri

DSÄ var ett projekt som har debatterats åtskilda gånger i olika media. Till författarna av dessa hör bland annat Göteborgs Stadsmuseum, Chalmers Tekniska Högskola, Kungliga Tekniska Högskolan, Örebro Universitet samt Kommunforskning i Västsverige. Empirin i vårt studerade fall baseras på de utvärderingsrapporter som vi tidigare nämnt i kapitel 4.1. Dialogprocessen har dessutom beskrivits i ett flertal tidskrifter. Av dessa har vi begränsat oss till *Chalmers magasin* och *Vårt Göteborg*. Vi vill poängtera att denna empiri har från vår sida behandlats som utsagor och inte fakta.

5.2.2 Val av fallstudie

Valet att närmre studera DSÄ är dels baserat på vårt intresse som följd av tillhörighet till regionen, men också på grund av den expansiva utveckling som sker inom området. Vi uppfattar även DSÄ som ett politiskt försöka att finna nya vägar för att utveckla demokratiska aspekter av stadsutveckling.

5.3 Kritiska reflektioner

Förhållandet mellan vår förförståelse och det teoretiska ramverk vi utgår från exemplifieras i Thorsten Thuréns bok *Vetenskapsteori för nybörjare* (2007). Thurén förklarar att de observationer vi utför i mångt och mycket är teoribundna. Thurén förklarar vidare att enligt det hermeneutiska forskningsperspektivet bygger all vår förförståelse på tidigare erfarenheter och socialisation. Mot denna bakgrund är det viktigt att tidigt klargöra att vi inte gör anspråk på att presentera några absoluta sanningar och att detta inte heller är eller ens varit vår avsikt. Istället ville vi belysa och uppmärksamma händelseförlopp i de processer som sker utifrån ett samtalsdemokratiskt perspektiv. Det är möjligt att dessa tolkas olika av olika individer. Således tar arbetet avstamp i antagandet att alla aspekter av verkligheten inte går att mäta. Istället är grunden att verkligheten är ”en individuell, social och kulturell konstruktion” (Backman, 1998: 47).

Den största svagheten i uppsatsen anser vi vara att vi tvingats bygga vår analys på ett empiriskt underlag, ett sekundärmaterial, författat av personer och organisationer som på ett eller annat sätt varit delaktiga i projektet. Vi har själva inte kunnat granska processen som helhet vilket i detta fall kan påverka vår uppsats reliabilitet, att tidigare författares mätningar/observationer inte skulle vara korrekt utförda. Tilläggas till detta är att vi under uppsatsens gång har haft svårigheter att få tag i material. Skälet härtill är att det mesta av det material som finns tillgängligt för analys och som specifikt berört DSÄ har varit elektroniskt lagrad på www.alvstaden.se. Denna hemsida har efter *dialogens* avslut arkiverats via Regionarkivet, vilket i sin tur medfört att tidigare externt lagrad information på hemsidan och dess sökfunktion inte längre fungerar. Vår lösning på detta problem har varit att via tidsskrifter och dagspress söka upp relevanta kontaktpersoner för att finna material att bygga vår analys kring. Något som kan ha påverkat uppsatsens validitet, om våra kontaktpersoner skulle ha delgivit oss felaktig information. Tilläggas bör att några av dessa kontaktpersoner arbetar i bolag som omfattas av

förvaltningslagens (*SFS 1986:233*) regler om serviceskyldighet (FL §4) men ändå valt att inte svara på våra förfrågningar om material.

5.4 Etik

Vetenskapsrådets publikation, *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* (Vetenskapsrådet, 2002), har fungerat som etiskt ramverk i arbetet med denna uppsats. De utvärderingsrapporter som studien grundar sig på består uteslutande av material som är offentliga handlingar och är inte belagda med sekretess. Detta har medfört att inga etiska överväganden har krävts.

6. Analys

I detta kapitel analyseras valda utvärderingar av DSÄ utifrån tidigare vald analysmodell; *Demokratisk kvalitet: De normativa demokratiska idealen* och valda teoretiska utgångspunkter.

6.1 Inkludering

Bilden av begreppet inkludering i vårt undersökta material är omfattande. Inkludering beskrivs i vårt material för DSÄ bland annat som:

”Allmänheten har beretts möjligheter att komma med förslag för området – och kommer i samrådet kunna yttra sig om programmet speglar deras önskemål. Delaktigheten har inte begränsats till dem som bor i närheten av området, utan vänt sig till alla intresserade oavsett bostadsadress.”
(Dnr 494/01:32)

Intentionerna med hela projekt DSÄ har varit att på ett för Göteborgs Stads del nytt sätt inkludera medborgarna i stadsutvecklingen. Graden av öppenhet som delgivits dem som önskat delta i de parallella stadsanalyserna var inte helt problemfri då antalet ansökningar översteg tillgången på platser i lagen. Enligt Granberg och Åström (2007) var målet att återspegla Göteborgs Stads medborgarmångfald. Detta mål anges även i tidskriften *Vårt Göteborg* (Nr 1/2005):

”Vi kommer att ställa krav på lagens sammansättning vad gäller till exempel kön, yrken, åldrar och etnicitet.” (Lars Ivarsson, *Vårt Göteborg*, Nr 1/2005:6)

Trots noggrant angivande av kriterier i urvalsprocessen – urvalet skulle beakta olika kriterier, såsom ålder, kön, etnicitet, kompetens, yrkestillhörighet et cetera för att motsvara medborgarmångfalden – blev urvalsprocessen ändå problematisk eftersom samtliga kriterier kunde uppfyllas av de sökande. Med andra ord en överrepresentation enligt kriterierna.

”Det är viktigt att framhålla att även om urvalet av medborgare är gjort med syfte att spegla sammansättningen av Göteborgs befolkning i stort så innebär det inte på något sätt att de utvalda kan ses som representanter för Göteborgs befolkning. Det var ett urval gjort med större ambitioner än att bara välja de som svarade först eller att helt enkelt låta slumpen avgöra.”
(Bialecka-Colin et al., 2006:13)

För att lösa problematiken valde man att dra lott om de intressenter som skulle ingå i de parallella stadsanalyserna (Chalmers magasin 3:2005).

Leach (2006) menar att det demokratiska idealet inkludering kräver att samtliga intressenter ges möjlighet att delta. Detta skapar ett problem i förhållande till invånarantalet i Göteborgsområdet. Det är i och för sig teoretiskt möjligt att låta samtliga intresserade delta, men konsekvensen av att tillåta detta blir att tidsramen för genomförandet inte kan hållas.

Beslutet blev alltså att några måste exkluderas. Frågan blir då; vilka möjligheter gavs dessa att påverka processens utfall?

”Under våren 2005 etablerades två arenor: den ena på Stadsmuseet, *Dialog Södra Älvstranden*, med utställningar, debatter mm och den andra på den virtuella webbplatsen www.alvstaden.se. På bägge dessa arenor kan man kontinuerligt följa projektet, lämna förslag och synpunkter och också debattera med andra.” (Bialecka-Colin et al., 2006:5)

Genom att alla intressenter gavs möjlighet att uttrycka sin åsikt och lämna förslag på Södra Älvstrandens utformning via ovanstående arenor uppfylls delvis idealet inkludering. Förhållandet att allt material endast publicerades på svenska medförde dock, enligt Göteborgs Stadsmuseum, att vissa målgrupper fick svårare att ta del av materialet.

Att inkludera intressenter på detta sätt är enligt Granberg och Åström (2007) fördelaktigt eftersom processen som helhet får fler kritiska ögon som kan se och hjälpa till att lösa problem. Just själva processen, inkluderandet och att det blir reaktion på de synpunkter och den kritik som framförs, kan i sin tur ytterligare öka det aktiva deltagandet och bidra till en förstärkt demokratisk legitimitet.

6.2 Representativitet

Representativiteten kan sägas ha varit hög i inledningsskedet av DSÄ då inga begränsningar gjordes över vilka som fick yttra sig på de öppna forumen, alla intressenters åsikter välkomnades. I början av utformningen av Södra Älvstranden intervjuades Lars Ivarsson, VD på NUAB, om det var NUAB som skulle styra hur Södra Älvstranden skulle se ut:

”Det är inte tal om att någon annan än byggnadsnämnden ska ta beslut om planprogram och detaljplan, men kommuninvånarna ska få mer inflytande i ett tidigare skede än vanligt. Alla ska få en möjlighet att tycka till om områdets innehåll. Det ska pågå ett så kallat offentligt samtal om Södra Älvstranden.” (Vårt Göteborg, Nr 1/2005:6)

Att inte utesluta intressenternas åsikter i utformningen av Södra Älvstranden är överensstämmande med Leach (2006) normativa ideal representativitet. Varken någon demografisk eller socioekonomisk kategori blir på detta sätt utesluten ur processen.

När projektet efter ovanstående uttalande gick vidare till nästa steg, de parallella stadsanalyserna, uppstod det dock problem med processens representativitet. Göteborgs Stadsmuseum (2005-2006) beskriver att svarsfrekvensen på den annons som gick ut bland annat i Göteborgs-Posten och på www.alvstaden.se, angående deltagande i de parallella stadsanalyserna, blev skev i förhållande till urvalskriterierna (se ovan: *Inkludering*).

”/.../ fick vi 300 svar, utav dessa var det bara en som kunde definieras som ickeakademiker. Även invandrare var underrepresenterade.” (Göteborgs Stadsmuseum, 2005-2006:6)

Liknande problem uppstod i ett avslutande skede av de parallella stadsanalyserna då lagens olika förslag skulle utvärderas:

“En annan aspekt som aktualiserades i detta sammanhang gällde genusfrågan. De fyra män som utgjorde utvärderingsgruppen var samtliga ”vita män i övre medelåldern” alla med bakgrund i planering och byggande.” (Bialecka-Colin et al., 2006:20)

Enligt Leach (2006) minskar detta representativiteten då varken hänsyn till demografisk eller socioekonomisk tillhörighet har tagits vid utvärderingen. Representativitet är dock inte bara ett mått på hur väl en process representerar ett *rättvist urval*. Intressenterna måste även besitta kunskapen och resurserna för att kunna delta i en samrådsprocess (Leach, 2006). I linje med detta skriver Göteborgs Stadsmuseum att:

”Projektet skulle även höja kunskapen och förståelsen för stadsplanering generellt hos göteborgarna och därmed underlätta ett aktivt deltagande i stadens förändring framöver. Men denna strävan efter förståelse gick även i andra riktningen. Stadsplanerare och politiker skulle genom denna dialog få större kunskap och förståelse för hur göteborgare vill utveckla sin stad.”
(Göteborgs Stadsmuseum, 2005-2006:4)

Trots att man kan se tydliga spår av idealet i projektet så saknas det ändå variabler för att fullt uppfylla representativiteten. Intressenter som enligt Leach (2006) påverkas moraliskt eller ekonomiskt av processen gavs tillfälle att delta samt uttrycka sin åsikt. Detta med samma förbehåll som beskrevs i tidigare avsnitt; *Inkludering*, att materialet som presenterades endast fanns på svenska, vilket utelämnade intressenter med svårigheter i det svenska språket.

6.3 Opartiskhet

Leach (2006) skriver att i en samrådsprocess skall det alltid finnas en opartisk medlare. Vi har i vår efterforskning inte kunnat finna material som stödjer att en sådan medlare skulle ha medverkat i processen, detta sagt med reservation för de begränsningar som kan ha uppstått när det gäller att få tillgång till komplett och oredigerad empiri inom området. Enligt Leach (2006) är varje utvärdering av det normativa idealet en subjektiv upplevelse och med en sådan positionering kan vem som helst, även vi, utvärdera.

Även om projektet i den mening Leach (2006) talar om inte har haft en formell medlare så har ändå olika former av referensgrupper följt projektet från start. Dessa referensgrupper har varit sammansatta av olika intresseorgan i projektet. Göteborgs Stadsmuseum:

”När Parallella Stadsanalyser startade, som ett led i dialogen, övergick man till att ta beslut i den så kallade ledningsgruppen. En sammanslutning mellan Älvstranden Utveckling AB och Stadsbyggnadskontoret där Chalmers, museet och nätverkstan utgjorde en rådgivande grupp. Projektet, som låg under den administrativa avdelningen på museet, hade en intern referensgrupp med representanter från varje avdelning.” (Göteborgs Stadsmuseum, 2005-2006:4)

Genom att sammankalla olika intresseorgan i projektet minskas sannolikheten för att beslut tas som av intressenterna skulle uppfattas som partiska beslut fattade av de som har makt. Det råder dock frågetecken om projektets opartiskhet beträffande vem som har betalat ut löner. Enligt Leach (2006) framstår en medlare som mera opartisk om kostnaderna för medlaren bärs likvärdigt av de olika involverade parterna. Enligt Göteborgs Stadsmuseum (2005-2006) var deras del av projektet redan från början externtfinansierat av NUAB, där Stadsmuseet stod för lokaler medan museets anställda projektledare finansierades av NUAB. Liknande aspekter av partiskhet återfinns i *dialog Södra Älvstranden – Analys av dialogprocessen* (2006):

“I den slutliga inbjudan framgår att lagen skall få betalt för sina insatser, 350 000 kr per lag att använda för arvodering av experter och 10 000 kr per medborgare för förlorad arbetsinkomst med motiveringen att vissa möten måste ske på arbetstid. Det var NUAB, som också bekostar hela inflytandeprocessen, som föreslog detta arbetssätt.” (Bialecka-Colin et al., 2006:11)

Enligt Leach (2006) ramverk saknas här representation ifrån de andra involverade parterna, vilket leder till att processen som helhet blir partisk då NUAB, med dess starka koppling till stadens maktcentrum, framstår som såväl part som ensam finansiär. Opartiskhet som ideal har även rubbats av vad som kan framstå som yttranden kring vad vi tolkar som *dolda agendor*:

“Men vi har inte varit en neutral och passiv arena. Hela tiden har vi strävat efter ett kulturhistoriskt perspektiv och haft ambitionen att vara den ifrågasättande parten i samarbetet mellan SBK och Älvstranden Utveckling AB.” (Göteborgs Stadsmuseum 2005-2006:10)

Även om det finns spår av att projektet inledningsvis varit opartiskt – vi tänker då på användandet av olika intresseorgan i referensgrupper – lever projektet som helhet inte upp till det Leachska idealet opartiskhet. Det har saknats en oberoende medlare i projektet; ett intresseorgan har finansierat projektet; och ett intresseorgan har inte varit objektivt, åtminstone inte sett ur intressenternas perspektiv.

6.4 Transparens

Enligt Leach (2006) handlar begreppet transparens om huruvida intressenter får information och kunskap om de regler som gäller för samrådet samt vilken betydelse för beslutsprocessen detta har. Lars Ivarsson fick i en intervju i tidskriften *Vårt Göteborg* frågan:

”Går det att ha demokrati i stadsbyggnadsfrågor?

Det beror på vad man menar med demokrati. Det vi ska göra är att ha en större öppenhet än vanligt – och på olika sätt göra det möjligt för alla att tycka till. Till slut är det dock byggnadsnämnden som fattar beslut om hur området ska se ut. Då är det fråga om representativ demokrati, eftersom det är folkvalda politiker som sitter i nämnden.” (Vårt Göteborg nr 1/2005:7)

Detta citat visar på hur DSÄ ansvariga har sett på processen och dess förutsättningar. Hur detta sedan har nått ut till de intressenter som önskat vara delaktiga i processen är inte helt klart. Framförallt verkar övergången mellan den informella, visionära delen där medborgarna var inbjudna att delta och den formella delen av planeringen, som sköts av SBK, ha orsakat konflikter (Bialecka-Colin et al., 2006).

”Det innebär att processen med översättning av resultaten från medborgarprocessen till planeringsfrågor är viktig och att den kan vara problematisk om inte relationen Dialog- parallella stadsanalyser- den formella planeringsprocessen kommunicerats tydligt till samtliga deltagare. Det har inte skett. Dialogen och de parallella stadsanalyserna utspelades på en öppnare arena medan den formella planeringen sker på en arena där plan- och bygglagen ger ramar som är snävare.”
(Granberg & Åström, 2007:38)

Vidare menar Leach (2006), för att transparens ska råda krävs det insyn, öppenhet och möjlighet att följa med i samrådets utveckling. Detta var något som skedde bland annat via Göteborgs Stadsmuseums utställning:

”Museet blev snabbt den naturliga arenan för dialogen. Basen var en bemannad utställning med fri entré som uppdaterades och ändrades allteftersom processen framskred.”
(Göteborgs Stadsmuseum, 2005-2006:6)

Trots detta försök att låta processen vara öppen skedde saker som fick deltagare att reagera. NUAB anlidade en reklambyrå för att göra en reklamfilm om utvecklingen på Södra Älvstranden. Detta uppfattades som att bolaget försökte ta åt sig äran av att driva en demokratisk process och dessutom få reklam genom detta (Bialecka-Colin et al., 2006). Detta agerande från NUAB:s sida resulterade i att:

”Två lag, Rhizom och Ord & Bild ville inte låta sig filmas och intervjuas. Nätverkstan, som skötte hemsidan www.alvstaden.se, förnyade inte sitt avtal med Älvstrandsbolaget som gick ut vid halvårsskiftet utan drog sig ur samarbetet med motiveringen att det inte längre rådde någon transparens i Dialog Södra Älvstranden och att den därmed hade förlorat sin demokratiska mening.”
(Bialecka-Colin et al., 2006:17)

6.5 Deliberativitet

Att både aktivt och konstruktivt kunna lyssna och lita på att det som sägs är sanningsriktigt är viktiga aspekter av det samtalsdemokratiska idealet (Leach, 2006). Det inledande skedet av projektet beskriver Lars Ivarsson på följande sätt:

”I uppdraget ingår också att ”stimulera en öppen debatt och finna former för inflytande om stadsutveckling vid Södra Älvstranden.”” (Vårt Göteborg, Nr 1/2005:5)

Genom att inledningsvis skapa arenor för debatt, minskas risken för *informationsluckor*⁸ enligt Leach (2006), något som skedde via exempelvis bloggar. Informationsluckor som i ett senare skede i projektet skulle kunna leda till att intressenternas förtroende minskar. Utöver www.alvstaden.se som officiell informationskanal genomfördes även 62 utställningar och seminarier under 2005-2006 (Göteborgs Stadsmuseum, 2005-2006). Dessa var kopplade till projektet för att informera intressenterna om utförda och kommande aktiviteter i DSÄ:

“För att nå ut till en bred målgrupp satsades det på en variation i programutbudet, /.../. Vi bjöd in olika organisationer att samarbeta med oss och på så sätt möttes olika målgrupper t.ex. Chalmersstudenter och SFI-grupper. Alla aktiviteter var gratis. Vi satsade speciellt på barn och ungdomar samt boende kring området. Av antalet besökare att döma lyckades vi väl! Vi hade en bra fördelning mellan kön och ålder.” (Göteborgs Stadsmuseum 2005-2006:6)

Genom att Göteborgs Stadsmuseum, ett intresseorgan i projektet, i ett tidigt skede skapade detta *programutbud* gavs intressenterna en icke-konfronterande miljö. En miljö som enligt Leach (2006) normativa ramverk är en av de grundläggande förutsättningarna för att intressenterna skall kunna lämna konstruktiva förslag. Förslag vilka omhändertogs av lagen som senare skulle arbeta med de parallella stadsanalyserna. I *dialog Södra Älvstranden – Analys av dialogprocessen* (2006) blir det *offentliga samtalet* beteckningen på det som Leach kallar samtalsdemokrati:

“det offentliga samtalet har genererat stort engagemang inte bara hos amatörer och tyckare i största allmänhet utan hos en bred allmänhet och hos många experter /.../ Kommunens grupp för utvärdering har funnit många intressanta och viktiga förslag i de sex visioner som blev resultatet av de Parallella Stadsanalyserna.” (Bialecka-Colin et al., 2006:11)

6.6 Lagenlighet

Plan- och bygglagen sätter ramarna för hur en samrådsprocess i lagens mening ska gå till. När Göteborgs politiker initierade projekt DSÄ fanns en önskan om att *göra mer än lagen kräver*. Detta resulterade i de parallella stadsanalyserna, stadsmuseets utställning, älvrummet, dialogforumet på Internet et cetera. Även om önskan fanns att Göteborgarna skulle få vara med vid utformningen av Södra Älvstranden, var det hela tiden underförstått från de styrandes sida att processen sedan skulle övergå i en ordinär samrådsprocess på det sätt som föreskrivs i PBL.

⁸ Fritt översatt och tolkat från engelskans *information gaps*

”Ett problem i detta är att medborgarna inte ser kommunen som bestående av olika förvaltningar och nämnder som har hand om olika frågor. Det ingår inte i den allmänna kunskapen om kommunen och samhällets organisation vilka frågor som skall behandlas i den ena eller den andra församlingen. Därför kan det för många vara svårt att förstå att dessa frågor inte skall behandlas i samband med visionsbyggande för en ny del av staden.” (Bialecka-Colin et al., 2006:23)

Detta gav konsekvenser i form av konspirationsteorier, publicerade och uttalade på såväl debattsidor i dagspress som i bloggar på internet, allt enligt *dialog Södra Älvstranden – Analys av dialogprocessen* (2006). Intressenternas brist på insikt i beslutsfattande processer var inget som i ett tidigt skede lyftes fram i utställningarna och seminarierna på Göteborgs Stadsmuseum.

Enligt Leach (2006) är bedömandet av lagenlighet en komplicerad och subjektiv process. Detta då intressenterna typiskt sett inte kan förutsättas ha fullgod kunskap om lagar och rättsligt beslutsfattande. Och hur goda intentioner som än kommer fram och tillåts blomma i och genom samrådsprocessen, så betyder det ändå inte att det nödvändigtvis kommer att vara vägledande inför det slutliga beslutet. De styrande skall agera för *allmänhetens* bästa, något som inte med självklarhet motsvarar utfallet av ett konsensusbeslut efter en utvidgad samrådsprocess, exempelvis DSÄ. Leach (2006) framhäver att samtliga som ingår i en samrådsprocess måste vara medvetna om det faktum att en samrådsprocess aldrig kan kringgå de nationella lagar och förordningar som anger hur landet skall styras.

6.7 Empowerment

Planeringen av Södra Älvstranden var i ett tidigt skede när *dialogen* initierades. Enligt Leach (2006) är detta ett villkor för att en process ska uppfylla empowerment-idealet.

”Det fungerar bra och är roligt men också frustrerande, säger Tonia Tell-Cerexhe, deltagare i den medborgargrupp som har White arkitekter som projektledare. Arkitekterna står för det strukturella tänkandet och vi medborgare har kanske en orealistisk, men mer levande bild av hur vi vill se Södra Älvstranden.” (Chalmers magasin 3:2005:31)

Enligt Leach (2006) är en av de viktiga aspekterna av empowerment att parter som ingår i processen också utför det de åtagit sig att utföra. Men, enligt Chalmers magasin 2005, var det i detta tidiga skede ännu inte bestämt i vilken utsträckning som intressenternas förslag skulle

tillåtas påverka beslutsfattandet. En förklaring till detta återfinns i *dialog Södra Älvstranden – Analys av dialogprocessen* (2006):

”Den normale medborgaren känner inte till kommunens organisation och ansvarsfördelning och vet därför inte vilka instanser och beslutsfattare som har hand om olika frågor.”

(Bialecka-Colin et al. 2006:6)

Förmodligen var beslutsfattarnas och de kommunala politikernas roll i *dialogen* oklart förmedlad till medborgarna. Det har enligt *dialog Södra Älvstranden – Analys av dialogprocessen* (2006) också av och till klagats på politikernas och deras deltagande i processen:

”I fallet Dialog Södra Älvstranden har viktig information angående politikernas delaktighet inte blivit tillräckligt klart spridd eller uppfattad. Innan dialogen startade gjorde politikerna en överenskommelse sig emellan att de skulle avvakta, lyssna på folkopinionen och skaffa sig en helhetsbild innan de gick in och sade sin mening om södra älvstrandens framtid.”

(Bialecka-Colin et al., 2006:21)

Oklarheterna kring politikernas roll i *dialogen* gjorde det heller inte enklare för de intressenter som ingick i de parallella stadsanalyserna att avgöra vilken möjlighet de hade att påverka själva utformningen av Södra Älvstranden:

”/.../ Stadsbyggnadskontoret och Älvstrandsbolaget som utvärderade lagens visioner närvarande. De ställde emellertid inga frågor, de gav inga synpunkter och de deltog inte i några diskussioner. Lagen väntade på att få någon reaktion från utvärderarna. Men det förblev tyst.”

(Bialecka-Colin et al., 2006:16)

Enligt Leach (2006) kan inte en samrådsprocess, som exempelvis *dialogen*, anses vara demokratisk om den har liten eller ingen möjlighet till att påverka beslutsfattandet. Genom att beslutsfattarna under och efter *dialogen* varit *osynliga* för intressenterna har möjligheten till att påverka beslut upplevts som begränsad.

6.8 Samtalsdemokratiska teorier & analytisk slutsats

”Det fanns också en hel del skeptiska röster bland arkitekter och planerare som ansåg att det skulle vara slöseri både med tid och med pengar att låta amatörer gå in och arbeta med det som utbildade och erfarna yrkesmänniskor kunde göra bättre och snabbare.”

(Bialecka-Colin et al., 2006:8)

Habermas framhåller vikten av den ideala samtalsituationen, såsom en grundförutsättning för en vidareutvecklad och fördjupad demokrati (Jodal, 2004). Att variabler som status (se ovanstående citat) påverkar diskussionen minskar möjligheten för deliberation. Om arkitekter och planerare innan projektets fastställande var öppet skeptiska till att samarbeta med *vanliga* medborgare, antas detta påverkat samtalsituationen under den kommande processen. Även Dryzek (2000) stödjer detta i definitionen av äkta deliberation. I Oscarssons (2003) typifiering av begreppet deliberation finner vi stöd för att DSÄ tillhörde en *Elit-medborgardeliberation*; medborgare fick möjligheten till att diskutera sakfrågor med dem som varit direkt inverkande på projektet via exempelvis www.alvstaden.se, parallella stadsanalyser samt utställningar och seminarier ledda av Göteborgs Stadsmuseum.

Vår analys av DSÄ utifrån Leach (2006) normativa ramverk leder oss till följande slutsats:

Projektet inleddes positivt i förhållande till de beskrivna demokratiska idealen. Dock avslutades projektet på *traditionellt* sätt, med ett stadsplaneringsperspektiv där medborgarna uteslöts från allt verkligt beslutsfattande, icke förenligt med Leach demokratiska ideal.

7. Sammanfattande diskussion

I studiens inledande skede fann vi tecken för att beslutsfattarna för projektet har försökt att säkerställa ett medborgarinflytande i processen. Detta gjordes via urvalskriterierna i ansökan om att medverka i de parallella stadsanalyserna. Ett urval som skulle representera ett tvärsnitt av Göteborgs befolkning för att öka representativiteten och inkluderingen i planeringsarbetet. Genomgående har beslutsfattarna enligt vår tolkning av material i tidsskriften *Vårt Göteborg* skött projektet med en övergripande transparens och entusiasm som verkar ha smittat av sig på Göteborgs Stads intressenter. Tecken på ytterligare demokratiska vinster finner vi i de arenor som under projektets gång har funnits. Arenor där intressenter som exkluderats från de parallella stadsanalyserna via urvalsprocessen ändå fritt har fått uttrycka sina åsikter kring utformningen av Södra Älvstranden. Detta uppfyller grundprincipen inom samtalsdemokrati, nämligen att beslutsfattande skall föregås av en överläggning där synpunkter från alla intresserade kommer fram.

Det finns dock en viktig aspekt i projektet som inte tydliggjordes för intressenterna: att medborgarna som deltog i de parallella stadsanalyserna inte skulle få vara med och fatta faktiska beslut kring utformningen av stadsdelen. Trots att vidareutbildning kring stadsutveckling presenterats för samtliga medborgare i Göteborgs Stad via www.alvstaden.se, liksom genom seminarier och utställningar via Göteborgs Stadsmuseum kommunicerades av något skäl inte den centrala informationen att beslutsfattandet *inte* skulle tas av medborgarna. Vi har inte någonstans funnit ett tydliggörande att deras roll endast var rådgivande. Genom uteslutandet av medborgarna i beslutsprocessen har även vissa demokratiska aspekter av samtalsdemokrati uteslutits, inkludering (jfr Leach 2006). Inkludering handlar om graden av öppenhet som visats deltagarna i samrådsprocessen. Genom att medborgarna uteslöts från själva beslutsfattandet förlorade även *dialogen* sin legitimitet i medborgarnas ögon.

En annan viktig brist i *dialogen* är att ansvariga kommunala politiker och tjänstemän aktivt valde att inte medverka i de parallella stadsanalyserna. Att nå konsensus i kommunikativ mening blir då en omöjlighet. De medborgare som var delaktiga i de parallella stadsanalyserna uttryckte också tydligt sitt missnöje över detta, bl.a. genom att inte delta i den reklamfilm som skapades, avhoppet av dem som skapat www.alvstaden.se samt de debattartiklar och insändare som publicerades i både tidsskrifter och bloggar på internet.

För att *dialog* processen skulle ha uppfyllt de samtalsdemokratiska normerna borde politiker och andra beslutsfattare ha deltagit i processen. Genom deras val att inte göra så, förlorades den verkliga kommunikationen i processen. Istället blev det en monolog från medborgarnas sida, vilket inte uppfyller kraven för Habermas ideala samtalssituation eller någon av de övriga teoriernas önskan om utvecklande samtal.

Även om konsensus som målsättning för en demokratisk dialog är det optimala, kan vi ifrågasätta om det ens är en möjlighet. Teoretiker som Habermas och Dryzek pratar om de ideala samtalssituationerna och målet att därigenom nå konsensus om det bästa argumentet utan påverkan av diskussionsdeltagarnas inbördes status. Där Habermas målar upp något av en utopi kan vi i Dryzek se mer av en realistisk tankegång. Det är också just på den här punkten som många av de samtalsdemokratiska teoretikerna har mött hårdast kritik. Som vi ser det är främst Oscarssons (2003) ansats, där de tre demokratimodellerna används kompletterande med varandra, som blir mest konstruktiv när den samtalsteoretiska teoritraditionen skall verklighetsförankras och därmed uppnå genuin legitimitet.

Vilka samtalsdemokratiska drag har vi då kunnat återfinna i DSÄ? Vi ser *dialogen* som en blandning mellan dialogprocess och traditionell stadsplanering. Medborgarnas roll var att ta fram idéer och agera som moderator för de experter som sedan utan medborgarnas assistans utförde planerna. En av de slutsatser vi drar är att om medborgare inte delges samma sakkunskap i kommunala beslutsprocesser, alternativt tillåts att delta i beslut, kommer vi inte heller i framtiden att finna ett bättre fungerande projekt än vad DSÄ nu en gång har varit. Tilläggas bör att *dialogen* fortfarande fungerar som ett positivt exempel för andra städers planeringsarbete av stadsutveckling, exempelvis Lunds kommun (Hållbar stadsutveckling – bilaga till Ramprogram för Brunnshögsområdet, 2006).

Via vår analys har vi sett att Leach normativa ramverk har varit applicerbart på DSÄ även om *lagenlighet* som ett subjektivt ideal har varit svårt att avgöra. Leach ger oss ett verktyg för att konkretisera demokratiska processer, vilket enligt vår mening är bra då frågan om demokrati har problematiserats sedan antikens Grekland. En slutsats som vi drar efter att ha analyserat de utvärderingsrapporter som för oss funnits tillgängliga är att *dialogen* till en början tillgodosåg de normativa idealen. Viljan om att bredda det offentliga samtalet gav inkludering, representativitet och deliberativitet enligt Leach (2006) ramverk. Dock fanns det aspekter av avslutandet av *dialogen*, att intressenterna inte fick vara med och besluta, som påverkade

transparensen, lagenligheten och empowerment. Angående kravet på opartiskhet tolkar vi det som, efter Leach ramverk, att då medlare saknades och NUAB stod för projektets omkostnader rådde det ingen sådan i DSÄ.

I Sverige kan vi se en början till ökat medborgarinflytande i planeringsprocesser i och med plan- och bygglagens tillkomst i slutet på 1980-talet. Denna lag är förvisso ett steg i positiv riktning vad gäller medborgarinflytande, åtminstone på den normativa nivån. Det blir då en paradox att i just DSÄ förefaller lagstiftningen ha inneburit en begränsning av medborgarinflytandet. Enligt Leach (2006) är det rikets lagar som sätter gränserna för utsträckningen av samrådsprocesser. Så länge som lagen sätter gränser för demokratisering av stadsutveckling kan vi inte förvänta oss att de kommunala beslutsfattarna kommer att kliva utanför dessa ramar.

Enligt demokratiutredningen (SOU 2000:1) ska Sverige arbeta för att öka de samtalsdemokratiska aspekterna i exempelvis stadsplaneringsprocesser. Vi anser att DSÄ kan ses som ett bra försök att uppnå ett ökat samtalsdemokratiskt ideal. Fullt ut lyckas projektet dock inte komma åt de samtalsdemokratiska ideal vi beskrivit i vår uppsats. Detta framförallt på grund av en bristande tydlighet från politikernas sida om vem som i slutändan kommer att fatta besluten.

Att Sverige är ett demokratiskt land tas av de allra flesta för givet, men för att det ska fortsätta att vara så krävs att demokratin utvecklas och följer med in i framtiden. För att demokratin ska vara ett levande styrelseskick måste de beslut som fattas av politiker vara legitima och förankrade hos medborgarna. Om så inte är fallet kan det ifrågasättas om landet kan fortsätta att kallas för en demokrati.

I Aalborgdeklarationen, som Göteborgs Stad har signerat, anges redan på första sidan ambitionen för framtidens styrning och förvaltning: ”Vi åtar oss att vitalisera våra beslutsprocesser genom ökad deltagandedemokrati” (Aalborg Commitments, 2005:2). De signerande parterna har sedan listat fem punkter som vidare förklarar vad detta åtagande innefattar för dem. Punkt två, att ”bygga upp deltagande och kapacitet för hållbar utveckling i lokalsamhället och i den kommunala förvaltningen” (ibid, s. 2) finner vi högst relevant för DSÄ. Även om projektet inte visade sig följa Leach normativa ideal till punkt och pricka visar det ändå att Göteborgs Stads beslutsfattare har försökt att på ett kreativt sätt finna nya vägar för

att involvera dess medborgare i skapandet av en hållbarare stad. Punkt tre, med dess krav att ”inbjuda alla delar av lokalsamhället att delta på ett effektivt sätt i beslutsfattande” (ibid, s. 2) är också av intresse. På denna punkt anser vi att DSÄ misslyckats eftersom de aktivt uteslöt medborgarna från beslutsprocessen. Vår slutsats är liknande när det gäller DSÄ och Aalborgsdeklarationens punkt fyra, ”att göra våra beslut öppna och transparenta med tydligt ansvar” (ibid, s. 2). Även här har *dialogen* misslyckats – vi har kunnat konstatera att ett utbrett missnöje har rått beträffande dialogens avslut. Punkterna ett och fem har inte varit kvalitativt mätbara gentemot DSÄ. Vår slutsats blir då att även om man är på god väg så kan Göteborgs Stad bli bättre på att kommunicera hur de fattar beslut samt i vilken ordning det sker.

Avslutningsvis anser vi att det borde vara av intresse för Göteborgs kommun att själva göra en utvärdering av DSÄ som helhet, något som vi under våra efterforskningar inte funnit.

8. Referenslista

Tryckta källor

- Backman, J. (1998), *Rapporter och uppsatser*, Studentlitteratur: Lund.
- Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2005), *Textens mening och makt – Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys (2 uppl.)*, Studentlitteratur: Lund.
- De Vaus, D. (2002), *Surveys in social research (5th edition)*, Routledge: London.
- Dryzek, J. S. (2000), *Deliberative Democracy and Beyond: Liberals, Critics, Contestations*, Oxford University Press: Oxford.
- Förvaltningslag, FL (SFS 1986:233), *Förvaltningslagens regler om serviceskyldighet, FL §4*.
- Jarl, M. (2004), ”Deltagardemokraterna och den representativa demokratin”, s. 125-140 i Gilljam, M. & Hermansson J. (red.) *Demokratins mekanismer*, Liber AB: Malmö.
- Jodal, O. (2004), ”Fem frågetecken för den deliberativa teorin”, s. 267-288 i Gilljam, M. & Hermansson J. (red.) *Demokratins mekanismer*, Liber AB: Malmö.
- Lidskog, R., Sundqvist, G. & Uggla, Y. (2005), *Risk, expertis och demokrati – Allmänhetens inflytande i samhällets riskhantering*. STS Research Reports No 10: Göteborg.
- Merriam, S. B. (1994), *Fallstudien som forskningsmetod*, Studentlitteratur: Lund.
- Oscarsson, H. (2003), *Demokratitrender – SOM-rapport 32*, Grafikerna Livréna AB: Göteborg.
- Premfors, R., & Roth, K. (2004), *Deliberativ demokrati (red.)*. Studentlitteratur: Lund.
- Thurén, T. (2007), *Vetenskapsteori för nybörjare (2 uppl.)*, Liber AB: Malmö.
- Vetenskapsrådet (2002), *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Artikel

- Bialecka-Colin, E., Rehal, S. & Strömberg, K. (2006), ”Dialog Södra Älvstranden – Analys av dialogprocessen”. Stadsutveckling, Chalmers Arkitektur, 2006-12-04.
- Björklund, S. (2005), ”En stad i förändring”, s. 30-31 i *Chalmers magasin, Nr.3/2005*.
- Göteborgs Stadsmuseum (2005-2006), ”Dialog Södra Älvstranden – Rapport och analys av Dialog Södra Älvstranden Göteborgs Stadsmuseum 2005-2006”.
- Leach, W. D. (2006), ”Collaborative Public Management and Democracy: Evidence from Western Watershed Partnerships”, s. 100-110 i *Public Administration Review, December 2006, Special Issue*.

Internet

Aalborgdeklarationen, www.aalborgplus10.dk (hämtad 091215)

Aalborg Commitments in Swedish:

http://www.aalborgplus10.dk/media/aalborg_commitments_swedish_final_pdf.pdf

The Aalborg Charter:

http://www.aalborgplus10.dk/media/charter_swedish.pdf

Formas 2004, *Kunskapssammanställning: Långsiktigt hållbar stadsutveckling* (Projektnummer 151-2004-2254),

http://www.formas.se/upload/dokument/forskning/kunskapsoversikter/Stadsutveckling_slutgiltig_rapport_1_sept_UT.pdf (hämtad 091104).

Förenta Nationerna

www.un.org

Granberg, M. & Åström, J. (2007), ”Deltagandets dilemman. Erfarenheter från stadsomvandling Södra Älvstranden”, s. 25-46 i *Kommunal politik och ekonomi, volym 11, nr. 3*. <http://hdl.handle.net/2077/20719> (hämtad 091203).

Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret, ”Dnr 494/01 - Program för detaljplaner SÖDRA ÄLVSTRANDEN”.

http://www.goteborg.se/wps/wcm/connect/?MOD=PDMProxy&TYPE=personalization&ID=NONE&KEY=NONE&LIBRARY=%2FcontentRoot%2Ficm%3Alibraries%5B19%5D&FOLDER=%2FInvanare%2FByggaBoNy%2FStadsplanering%2FPDF%2Fskeppsbron%2F&DOC_NAME=%2FcontentRoot%2Ficm%3Alibraries%5B19%5D%2FInvanare%2FByggaBoNy%2FStadsplanering%2FPDF%2Fskeppsbron%2FProgram+och+samradsredogorelse.pdf&VERSION_NAME=NONE&VERSION_DATE=NONE&IGNORE_CACHE=false&CONVERT=NONE&MUST_CONVERT=false ÄLVSTRANDEN (hämtad 091208).

National Encyklopedin

www.ne.se

Okänd författare (2005), ”Kollektivtrafiken en del av projektet”, s. 5 i *Vårt Göteborg – En tidning från Göteborgs Stad, Nr. 1/2005*.

[http://www.vartgoteborg.se/prod/sk/vargotnu.nsf/files/VartGoteborgFebruari05/\\$FILE/VartGbg1-05.pdf](http://www.vartgoteborg.se/prod/sk/vargotnu.nsf/files/VartGoteborgFebruari05/$FILE/VartGbg1-05.pdf) (hämtad 091208).

Regionarkivet

www.arkivnamnden.se

Rossing, M. (2005), ”Ett uppdrag som kräver lyhördhet”, s. 6-7 i *Vårt Göteborg – En tidning från Göteborgs Stad, Nr. 1/2005*.

[http://www.vartgoteborg.se/prod/sk/vargotnu.nsf/files/VartGoteborgFebruari05/\\$FILE/VartGbg1-05.pdf](http://www.vartgoteborg.se/prod/sk/vargotnu.nsf/files/VartGoteborgFebruari05/$FILE/VartGbg1-05.pdf) (hämtad 091208).

SFS 1987:10, *Plan- och byggnadslag*,

http://www.sfv.se/cms/showdocument/documents/sfv/tillganglighet/lagar_och_direktiv/Plan_och_h_30.pdf (hämtad 091201).

SindreVision, (2006) *Hållbar stadsutveckling – bilaga till Ramprogram för Brunnshögsområdet*.

<http://www.lund.se/upload/Stadsbyggnadskontoret/PDF-filer/brunnshög%20ramprogram/Hållbar%20stadsutveckling%20Brunnshög%20slutlig.pdf>
(hämtad 091203).

SOU 2000:1, *En uthållig demokrati! - Politik för folkstyrelse på 2000-talet*,
<http://www.regeringen.se/sb/d/134/a/624> (hämtad 091106).

Teorell, J. (2001), ”Kan folkviljan förfinas? Om medborgarpaneler och samtalsdemokrati”,
http://www.sns.se/document/kan_folkviljan_forfinas.pdf (hämtad 100116).

Wikipedia – *Den fria encyklopedin*
www.wikipedia.se

Älvstranden Utveckling AB
<http://www.alvstranden.com/>

9. Populärvetenskaplig framställning

Teorier och tankar kring ordet demokrati kan härledas ända tillbaka till det antika Grekland och specifikt Athen. Aristoteles lär ha uttalat sig om vikten av samtal för att nå de bästa argumenten, detta redan 300 f.Kr. Sverige är sedan början av 1900-talet en parlamentarisk demokrati, där makten ska utgå från folket. Från början handlade detta om deltagande från folkets sida vid de regelbundet återkommande valen till riksdagen. På senare år har valdeltagandet i Sverige minskat och till följd av detta har de svenska politikerna gett uttryck för ett ökat behov av att utveckla demokratin för att ge legitimitet åt de politiska besluten. En demokratiform, som ökat i popularitet i den politiska debatten kring längre valdeltagande och som en lösning på att engagera fler medborgare i demokratiska processer, är samtalsdemokrati. Kännetecknen för denna form av demokrati är att det är dialogen och de argument som ingår i samtalet som är avgörande för utfallet. I denna form av demokrati spelar det ingen roll om de som för samtalet är hög- eller lågutbildade eller vilken roll de har i samhället, istället är det argumentens styrka som skall vara avgörande.

Vår uppsats handlar om samtalsdemokrati. Vi har valt att titta närmare på ett fall där man genom att använda sig av samtalsdemokratiska tankegångar önskat öka medborgarinflytandet i utvecklingen av en nygammal stadsdel. Fallet ifråga för denna uppsats är Dialog Södra Älvstranden. En del av bakgrunden till detta är bland annat att Göteborgs Stad har signerat *Aalborgdeklarationen* som beskriver att de som signerat dokumentet skall göra sitt bästa för att öka medborgarinflytandet i beslutsprocesser som berör stadsutveckling.

Vårt resultat, som bygger på andrahandsmaterial i form av utvärderingsrapporter av *dialogen*, visar att projektet både har positiva och negativa aspekter enligt det ramverk vi valt att tillämpa i vår utvärdering. Ramverket har vi fått från William D. Leach som arbetar som forskningsdirektör på ett universitet i USA. På institutionen där Leach arbetar forskar man kring hur man kan förbättra beslut genom att använda sig av samtalsdemokrati. Ramverket består av sju idealtyper för demokratisk kvalitet. Varje idealtyp innehåller ett antal frågor och beroende på svaren man får på dessa frågor kan man eventuellt avgöra om till exempel ett projekt har varit samtalsdemokratiskt eller inte.

Det resultat som vi fick genom att använda Leach ramverk på Dialog Södra Älvstranden visade att delar av det avslutade projektet kan användas i framtida stadsutvecklingsprojekt där man vill

involvera medborgare ur ett samtalsdemokratiskt synsätt. Något som andra kommuner redan gjort är att använda sig av Dialog Södra Älvstranden som ett gott exempel. Men också att framtida projekt som vill använda sig av denna modell bör vara vaksamma på hur man väljer att kommunicera ut viktig information om beslut som skall tas. Vårt resultat har visat att de som var ansvariga för projektet där ibland Norra Älvstranden Utveckling AB och lokala politiker inte var tydliga nog med hur besluten i slutändan skulle fattas. Något som ledde till att en hel del medborgare och projektmedlemmar i Göteborg kände sig utnyttjade och överkörda i projektets avslut.

Det är inte lätt att analysera ett avslutat fall utifrån alla de faktorer som kan ha tänkas påverkat hur beslutet blev och det kan samtidigt vara lätt att vara efterklok. Vår uppsats kan användas som ett sätt att visa på de fallgropar som man kan hamna i längs vägen, när man även med de bästa av intentioner lätt kan hamna fel.